

Jit Narain

Jit Narain (Djetnarainsigh Baldewsing, 1948) staat bekend als dichter. Zijn oeuvre omvat niet alleen tien poëziebundels. Hij heeft ook gezongen versies van zijn gedichten uitgegeven: een grammofoonplaat met gedichten uit Dal bhat chatni, essays, bloemlezingen, verhalen, toespraken, leerboeken (Sarnami-leerboek, het nāgarischrift voor beginners).

Michiel van Kempen en Effendi Ketwaru hebben onlangs Een mensenkind in niemandsland samengesteld: een bloemlezing uit de tien bundels die Jit Narain van 1977 tot en met 2019 heeft geschreven te weten: Dál bhát catni (1977), Hinsá-parsád/Geweld loont niet (1980), Jatne ujjar joti otane gahará jhalká/Hoe blanker het licht hoe dieper de blaren (1981), Wie wil wonen op de oever Waarom koerst hij naar de zee/Mánge ghát pe jiwán jhele Kahén nāv samundar khewe (1984), Waar ben je daar/Báte huwán tu kahán(1987), Agni ke yád-yádke rákhi/Ter herinnering aan Agni – de as van herinnering (1991), Tussen de woorden is het stil (1995), Dosti ke cáh/Wat vriendschap verlangt/What friendship desires (2004), Rahan/Bestaan (2017), Natraj/De dans van Shiwa (2019/2020). Voor zijn gedichten en voor zijn verdiensten voor de emancipatie van het Sarnami werden hem tal van literaire prijzen toegekend. Jit Narain is nog steeds landbouwer en huisarts aan de Langadam (Mr. P. Chandishawweg) in Uitkijk, Saramacca.

De bloemlezing opent met het gedicht arui (Chinese tayer). Dit zijn drie gedichten uit een cyclus, waarin steeds een thema uitgewerkt wordt. 'Arui/vraagt maar weinig/veel meer geeft zij terug'en wordt uitgeleid met:

'Arui/licht voor/het oprapen/is bescheiden/vraagt om erkenning'. In de inleiding staat dat het gedicht niet over Chinese tayer gaat, maar over een tienjarige jongen die een klein stuk land mag gaan beplanten. Hij plant vijf tomatenplantjes en rent elke dag uit school om hun groei te volgen. Doen kinderen die op boiti wonen ook niet hetzelfde? Echter de plantjes overleven het niet om allerlei redenen, ze gaan dood. 'Iets prils, iets moois, iets teers, iets van onnoembare waarde kan niet blijven bestaan, het gaat stuk. Dit motief bindt veel van Jit Narains poëzie tot een een-

heid. Poëzie kan het gebrokene niet helen, maar wel de herinnering eraan bewaren en het verlangen ernaar voorwoorden' en het gevoel doen herleven.

Ooit zei Jit Narain in een interview, dat als je schrijft, worden gewone woorden en uitdrukkingen betekenisvol. Woorden als tijd, tijdsloos, gedachte, gedachteloos, ruimte en dood zijn simpele woorden die heel vaak gebruikt worden, maar een andere dimensie krijgen bij schrijven. Narain stelt dat je met dichten als het ware terug moet naar het moment van benoemen van toen, toen dat woord ontstond. Misschien is poëzie hiervoor wel bedoeld: om de woorden te herbevestigen. Liefde is ook zo'n woord. Op pagina 64 staat het gedicht Liefde/Pyár uit de dichtbundel Waar ben je daar/Báte huwán tu kahán (1987): 'liefde werd ook het bebloemde kleed,/met ontelbare zachte bloembladen,/die alle liefst elkaar raken zonder aangeraakt te willen zijn./want dan blijkt hoe onvast ze hun bodem raken/en ze al de onnoembare kleuren dragen./liefde werd ook de betovering van woorden/ze geuren en kleuren als geen bloem./gevoel is de tere spanning/in het veld tussen verbloeming en betovering./het houdt de bloembladen en de woorden gerangschikt./in handen van geliefden is gevoel zo gewichtloos./het kan verbloeming noch betovering verdragen.'

Een ander woord is vriendschap. Je hebt een kring van vrienden, deze mensen noem je vrienden. Maar wat houdt het begrip vriendschap in? Zijn gedachten hierover heeft Jit Narain onder andere in het gedicht hame dam hai/sterk ben ik (p.96) uit de dichtbundel Dosti ke cáh/Wat vriendschap verlangt, neergepend:

hame dam hai
dam men damak hai

*sterk ben ik
de kracht schittert*

dosti nibháwat khát
háth milawe khát
hamke tanke se sanghatiyán cáhin

*om vriendschap te dragen
om een hand te geven
heb ik weinig vrienden nodig*

ná koi alingan
ná ulanghan ke bát hai

*het gaat niet om omhelzingen
noch om oordelen*

rahe ke hai to akele men
ito bas ke ná bát hai

*leven is om alleen te leven
en dat is ontzaglijk*

De gedichten die Jit Narain vanaf de jaren negentig schrijft, gaan veelal over de dood en dus over leven, over tijd en tijdsloosheid. Zie het gedicht beangst leeft het leven uit Tussen de woorden is het stil (1995). 'beangst leeft het leven/levens het leven ontnemend/begrensd in de dood/gemeten in de tijd/onmetelijk, wat een wil!/zing het verheven lied/van al dat is en er zal zijn/dat de dood, het leven niet/er altijd was en er zal zijn/ zie de loot zich wringen/zo jong al vol knikken/dorstend naar het licht, te licht/is haar leven/zie haar leven/zie haar bang voor de dood in de schaduw/beven/ zing dan, bezing de dood/waar in partjes zich samenvoegen/als deeltjes drab in de goot/delen afval op de hoop samenkoeken/benauwd stuwt het leven zich/door nauwe ruimtes van het bestaan/bang om in de dood uit te komen/als het rivierbekken in de oceaan'. Wijlen Ton Wolf heeft de bundel Tussen de woorden is het stil

als volgt getypeerd: 'De stilte die deze gedichten belichamen, is een weldaad, een oase in de blabla-woestijn'. Bron: dWTL, 1 oktober 2011.

Jit Narain schrijft in het gedicht jij en jouw aanplant (p.34) uit 'Hinsa-parsád/Geweld loont' (1980), over liefde in verband met degene die de bibits plant en de bibits zelf: jij en jouw aanplant/beiden zijn liefde/jij bent mooier/dan het zachtgroen van bibits/straks samengedijd tot pollen groen/vol levenskracht/vol vreugde/rijp voor het zaad/zal het licht/ooit onze donkerste doorschijnen/ik aarzel om de daad/wolken hebben geen huis/regen valt/en overvalt de krui. Al met al, de poëzie van Jit Narain verhaalt het leven van de Hindostaan in de Nieuwe Wereld. Ze analyseert en filosofeert. Dat bewijst deze bloemlezing. De keuze van de gedichten uit de verschillende dichtbundels is gevarieerd in thematiek; goed voor een beginner om te proeven uit de keuken van Jit Narains poëzie.

[Jerry Dewnarain]

Jit Narain, Een mensenkind in niemandsland. Bloemlezing samengesteld door Michiel van Kempen & Effendi N. Ketwaru. Met een inleiding door Satya Jadoenandansing & Geert Koefoed. Uitgeverij In de Knipscheer, Haarlem. ISBN 978 94 93214 23 1

Van de redactie

Vorige week mochten we een stapel boeken van uitgeverij In de Knipscheer ontvangen uit handen van Ismene Krishnadath. Zij is hier vertegenwoordigster van dit bedrijf, dat als een van de weinige in Nederland een constante stroom van aandacht blijft schenken aan literatuur uit Suriname en de Caribische eilanden. Daar zijn we hier natuurlijk erg blij mee en schenken daarom op deze Literaire Pagina aandacht aan drie gedichtenbundels uit de stapel.

